

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.25
la Hotărârea Consiliului INJ nr. 18/2
din 18 octombrie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea la disciplina

**„EXAMINAREA CAUZELOR CIVILE ÎN LITIGII CARE REZULTĂ
DIN DREPTUL MUNCII”**
(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Veronica Jomiru-Niculiță,
judecător, Judecătoria Chișinău, formator INJ

_____AVIZAT
Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. INTRODUCERE

Dreptul muncii reprezintă cu certitudine una din cele mai dinamice și vii ramuri a dreptului, care interesează o sferă extinsă de persoane. Tranziția de la economia supracentralizată la cea de piață, încercările și ezităările în alegerea celei mai eficiente căi de creare și consolidare a unor structuri compatibile cu obiectivele propuse, determină necesitatea continuă a elaborării noilor norme juridice în sfera muncii atât la nivel național, cât și internațional.

Importanța dreptului muncii este determinată de existența prevederilor legale ce reglementează libertatea muncii, formarea profesională, încadrarea în muncă, salariile, concediile, modificarea și încetarea raporturilor juridice de muncă, protecția salariaților, fiind aplicabil în numeroase și diverse situații.

Curriculum-ul pentru modulul „**Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din dreptul muncii**” are drept scop formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la examinarea în prima instanță a acestor litigii, care de cele mai multe ori sunt complexe, dar potrivit art.192 CPC se judecă de urgență și în mod prioritar.

Obiectivele acestui modul constau în identificarea tuturor incidentelor procesuale ce pot apărea pe parcursul unui proces de judecată în astfel de cauze cu pregătirea proiectelor de acte procesuale, analizarea și discutarea prin prisma prevederilor naționale și internaționale a cauzelor mai des întâlnite în practica judiciară, cunoașterea termenilor de înaintare a acțiunii și particularitățile procedurii de examinare a diferitelor categorii de litigii ce rezultă din raporturile de muncă, utilizarea în mod liber a terminologiei juridice în acest domeniu. Utilizarea logicii și argumentării la abordarea problemelor. Abilitatea de a comunica informația și ideile în formă verbală, astfel încât ceilalți să perceapă corect această informație.

Toate aceste obiective sunt necesare pentru formarea judecătorilor și pentru simplificarea procesului de asimilare a cunoștințelor în acest domeniu, prin simulări de proces și studierea practicii judiciare și a legislației internaționale și naționale în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- cunoașterea esenței principalelor instituții ale dreptului muncii;
- îmbunătățirea cunoștințelor din domeniul juridic cu privire la dreptul muncii, conform prevederilor Cărții Sociale Europene și altor standarde internaționale;
- implementarea în mod eficient a noilor modificări legislative în domeniul dreptului la muncă;
- identificarea salariatului domeniului public-funcționarul public;
- cunoașterea practicii judiciare a examinării litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă, disciplinei sau răspunderea materială a părților acestui contract;
- delimitarea particularităților examinării litigiilor individuale de muncă în procedura contenciosului administrative.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului, audientul candidat la funcția de judecător va fi capabil să:

- interpreteze și să aplice legislația națională împreună cu cea internațională în cadrul litigiilor ce rezultă din dreptul muncii;
- să determine normele de drept material și procesual, aplicabile la soluționarea litigiului de muncă,
- stabilească obiectul și sarcina probațiunii în litigiile de muncă, precum și să identifice mijloacele de probă utilizate în cadrul acestora;
- delimiteze normele de drept aplicabile ținând cont de categoria de salariați;
- să identifice potențialele incidente procedurale ce ar putea apărea pe parcursul judecării litigiului ce rezultă din dreptul muncii cu întocmirea actelor judecătorești.

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE

Tematica activităților de simulare	Formator	Semestrul	Total ore pentru simulări	Evaluarea
B.3.10. Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din dreptul muncii				
Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din dreptul muncii	Veronica Jomiru-Niculiță	I	16 (4/12)	Evaluare continuă a activității/ Examen final

V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

Nr. crt.	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile simulative</i>
B.3.10. Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din dreptul muncii		
1.	Aspecte practice privind procedura de examinare a cauzelor civile în litigii care rezultă din dreptul muncii	4
2.	Simularea judecării litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării, suspendării și încetării contractului individual de muncă. Salarizarea.	4
3.	Simularea examinării cauzelor privind disciplina muncii.	3
4.	Simularea judecării litigiilor privind obligația uneia dintre părțile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat	2

	celeilalte părți.	
5.	Executarea hotărârilor pronunțate în litigiile de muncă. Examinarea cauzelor în care parte este funcționarul public.	2
6.	Evaluare și feedback	1
Total ore		16

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor C.S.J., teoriei de specialitate etc.</p> <p>Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea încetării procesului sau scoaterii cererii de pe rol. Astfel, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite.</p> <p><i>Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.</i></p> <p>Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un greșier, un reclamant (reprezentant al reclamantului), un pârât (reprezentant al pârâtului). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.</i></p> <p>Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.</p> <p>Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, greșier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector.

<p>audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător.</p> <p>Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.</p> <p>Audienții cu roluri de reclamanți în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată (în dependență de tematica activității simulative).</p> <p>Cererea sau demersul pregătit de reclamanți se printează și se transmite audientului cu rol de pârât din cadrul grupului și formatorului.</p> <p>Audientul cu rol de pârât din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se printează și se transmite tot atunci audientului cu rol de reclamant și formatorului.</p> <p>În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.</p> <p>Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.</p> <p><i>Activitatea verbală în cadrul simulărilor.</i></p> <p>Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.</p> <p>După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește actele procedurale.</p> <p>Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând, cu participarea fiecărui audient cel puțin la una din simulări.</p> <p>La finalul fiecărei activități de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților.</p>	
---	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din:

- a). test-grilă (format din întrebări teoretico-aplicative);
- b). sarcina practică (care va consta din întocmirea unui act procesual, în baza unei spețe).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale adoptat de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16.09.1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993;

Carta Socială Europeană adoptată la Torino la 18.10.1961, revizuită la Strasbourg la 03.05.1996, ratificată parțial prin legea Republicii Moldova nr.484 din 28.09.2001;

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1298 din 24.07.1997.

Convențiile Organizației Internaționale a Muncii ratificate de către Republica Moldova, care pot fi găsite pe <https://normlex.ilo.org/dyn/normlex/en>

Jurisprudența CtEDO (relevantă): <https://hudoc.echr.coe.int/>

Unele cauze:

Olexandr Volkov c.Ucrainei,
Bakei c.Ungariei,
Kudak c.Lituaniiei,
Mishgjoni c.Albaniei,
Gouarre Patte c Andorrei,
Bărbulescu vs.României,
Bigaeva c.Greciei,
Lombardi Vallauri v.Italia,
Andrejeva c.Letoniiei,
Lopez Ribalda c.Spaniei,
Beck, Copp v Regatul Unit, etc

Hotărârile Curții Constituționale (relevante): <https://constcourt.md/>

Acte legislative ale Republicii Moldova:

1. Constituția Republicii Moldova;
2. Codul de Procedură Civilă nr.225 din 30.05.2003;
3. Codul muncii nr.154 din 28.03.2003;
4. Codul de executare nr.443 din 24.12.2004;
5. Legea taxei de stat, nr.213 din 31.07.2023;
6. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 04.07.2008;
7. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr.199 din 16 iulie 2010;

8. Legea privind modul de stabilire și reexaminare a salariului minim nr.1432 din 28 decembrie 2000;
9. Legea salarizării nr.847 din 14.02.2002;
10. Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23.11.2018;
11. Legea securității și sănătății în muncă nr.186 din 10.07.2008.
12. Hotărârea Guvernului cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară nr.743 din 11.06.2002;
13. Hotărârea Guvernului privind aprobarea Modulului de calculare a salariului mediu nr.426 din 26.04.2004.
14. Convențiile colective (nivel național) ce pot fi găsite pe <http://sindicate.md/documentele/acte-normative/conventii-colective-nivel-national/>

Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție (relevante):

http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php

Hotărârea nr.11 din 03.10.2005 cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează obligația uneia dintre părțile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părți.

Hotărârea nr.9 din 22.12.2014 privind practica judiciară a examinării litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă.

Recomandările Curții Supreme de Justiție (relevante):

http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

Recomandarea nr.5 privind dreptul instanței de judecată să suspende actul de concediere ca măsură asiguratorie

Recomandarea nr.66 cu privire la încasarea prejudiciului moral în litigiile de muncă

Recomandarea nr.69 cu privire la aplicarea convențiilor Organizației Internaționale a Muncii, ratificate de Republica Moldova

Avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul de aplicare a art.301 alin.(1) lit.c) Codul muncii, nr.4ac-2/13 din 04 martie 2013,

Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție privind aplicabilitatea prevederilor art.264 Codul muncii (cu privire la preavizare), în cazul eliberării din funcție a administratorului societății cu răspundere limitată în temeiul art.70 alin.(1) din Legea nr.135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată, nr.4ac-6/14 din 12.05.2014.

Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul de punere în aplicare a prevederilor art.330 alin.(2) Codul muncii, nr.4ac-21/14 din 17 noiembrie 2014

Bibliografie de profil:

1. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>

2. Boișteanu E., Romandaș N. Dreptul Muncii. Manual. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 736 p.

3. Țiclea A. Tratat de dreptul muncii. Ediția a IX-a, actualizată. București: Universul Juridic, 2015. 1100 p.

4. Ștefănescu I.T, Tratat teoretic și practic de drept al muncii, Ediția a III-a, revăzută, București: Universul Juridic, 2014. 992 p.

Link-uri utile:

1. International Labour Organization – <http://www.ilo.org/>
2. Ministerul Muncii și Protecției Sociale – <https://social.gov.md/>
3. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă – <http://www.anofm.md/>
4. Inspectoratul de Stat al Muncii – <http://www.inspectiamuncii.md/>
5. Comisia Națională pentru Consultări și Negocieri Colective – <http://cncnc.gov.md/>